

(המשך מעמוד 9)

נאצי, מצא חובה לעצמו — כמו גרמנים רבים אחרי המלחמה — להתייחס בבידיות מיוחדת למדינת היהודים, כדי לכפר על עוונות עמו. אולם כאשר לקח את המכתב לידו, נדהם. אחרי בדיקה נוספת, נטל לידו גליון נ"ר, הכניסו למכונת הכתיבה שלה כתב את השורות הבאות לידו בישראל:

יש לי אליך שאלה ביקורתית מאד. ביקורתית, כי הדבר הרגיו אותי.

ובכן: ישראל הרי מדינה תופשית. יש לה ממשלה דמוקרטית, המושחתת על עקרוןות ההומאניזם. כך, על כל פנים, סיפרו לי כאן. כך אמרו לי ישראלים. כך ראיתי בטלביזיה המקומית, וכך הוסבר לי במשלחת הישראלית, שם ביקרתי לא מכבר.

והנה אני קובע, שיש אצלכם משהו כמו צנזורה על מכתבים. אני משער כי זה מירוש הפתיחה הנוספת של המעטפה. הריני מצרף בזה את המעטפה.

אם השערתי נכונה, אגא הסבר לי: מדוע פותחים מכתבים פרטיים? מי נתן למי את הזכות לכך? אם יש לך הזדמנות לדבר עם בן-גוריון, עשה זאת בכל התוקף האפשרי. זה מתחיל עם צנזורה בדואר, וזה נגמר עם מכשירי-האזנה. ולבסוף בן-גוריון חדל להיות בן, והופך אדולף.

ואגא, אל תספר לי שמדינתכם חיה במצב-מלחמה מתמיד, ושזה צורך של בטחון-המדינה, ומה שעוד רגילים לספר במקרים כאלה. אני נגד זה, ואני מגיש בזה את מחאתי!

חקלאות

היכן חקו הכחול?

קום התיצב בחלקת שדה שעורים, עוג לך עוגה, ושטח תפילה כחוני המעגל: רבנו של עולם, שלוש שנים דלות ולא די לך? לאחר שלוש שנות בצורת, נשמעה הש"ב בוע צעה זו — כפי שנוסחה בעלגו של קיבוץ להב — כתרופת-פלאים יחידה הע" שויה להועיל.

צפונה לבאר-שבע, נשמעה המלה בצורת לפחות מוגזמת. תושבי צפון הארץ וסביבות תל-אביב הורגלו מחדש, בשבועות האחרונים, לשטפונות ברחובות ולגשם ללא הפוגה. הם אף לא תיארו לעצמם שבו בומן שבתל-אביב ירדו בשבוע שעבר 94.6 מ"מ גשם, ירדו בבאר-שבע 5.6 מ"מ בלבד. מתחילת היקנה וכדי עתה ירדו בתל-אביב 342 מ"מ ואילו בבאר-שבע ירדו 48.8 מ"מ בלבד. גבי עולי החיטה והשעורה, שכמות מים כזו אינה מספיקה להתפתחותם, נראים קטנים ותלשים. ככר כיום בורות 50% לפחות מהיבולים בנגב — אבדו.

תקוות ואכזבות. בשנותיה הראשונות של המדינה האמינו כולם, שישנה אפשרות ממשלת לישוב הנגב כולו. הממוצע של שלוש שנות משקעים (שנערך למעשה על אורסית, לפי השחאות) הראה בבאר-שבע 228 מ"מ לשנה, משנת 1901 עד 1930. גבול הכדאיות של גידולי הפלחה לא השקיה הוא 200 מ"מ לפחות. לפי חישובים אלה כוונה ההתיישבות החדשה לנגב. אך הקו הכחול, המסמן במפות המיטאורולוגיות את גבול 200 המ"מ — נע לאיסור צפונה. כיום עובר קו זה בין עזה לחברון, כשרובם הגדול של משקי הנגב נמצא על גבול הכדאיות. הממוצע לשנים 60-1931 הוא מאתיים מ"מ בבאר-שבע — ניראה שם ממוצע זה עדיין אינו סופי: בשלש השנים האחרונות ירדו בבאר-שבע כל שנה פחות מ-170 מ"מ.

בשנים האחרונות נעשו נסיונות לתרוץ הבקעה בעזרת גשם מלאכותי. בחורף 50-49 זרעו קרח יבש מעל לעננים. ההצלחה היתה קטנה יחסית והסיכום הרשמי לא הראה על כדאיות בהמשך הנסיונות.

כל מי שהקשיב בשנה שעברה להודעות, בתום מהדורות החדשות של קול ישראל, שם לב להודעות שחזרו ונשנו כמעט מדי ערב — לאחראים על התנורים במשקים השונים — להדליק את התנורים. אלה היו נסיונות נוספים בהמטרת גשם מלאכותי.

תחילתם בחורף 51-1950, בחפציבה ובפי-רוד. לאחר מכן פוזרו תנורים בכל הארץ, ואף פותחה שיטה סטטיסטית מיוחדת לכי

הכותב הגרמני טבר, כנראה, כי "בן" הוא שמו הפרטי של בן-גוריון.

עורך-עיתון בלצאן (עם כתבים בארצות-הברית) לא להוקיע, לא להתריע — רק להודיע

הכללי של משרד החקלאות, כי בעקבות ההוראה יבוא עסק הביש. הלולנים נאלצו לקנות את האספקה ללוליים בשוק הלא רשמי, לשלם במקום 160 לירות לסונה גרעינים 230 לירות לאותה הסונה. הם החליטו כי מוטב להם לשבור את הכלים, הוציאו כמויות עצומות של ביצים ובשר לשוק. תרגולות, שההוצאות על גידולה היו עשר לירות, נמכרה בהרבה פחות מחצי הסכום הזה. היוצא הופסק גם הוא, כמעט כליל.

אולם מקדי משרד החקלאות שכתו, תוך כדי הכנת מבצע הקיצוץ, להודיע על כך לבוני הלוליים. בישובים החדשים הוצאו מאות אלפי לירות על בניית סוללות ולוליים חדשים. כך נוצר המצב, שהמשקים הצעירים מפגינים ודורשים תרגולות, הלוליים הוותיקים מפגינים ודורשים שיקחו מהם את התרגולות — ולעקרת-הבית יש בחילה מרוב תרגולות וביצים.

עחונות

רק עובדות!

למחרת ראש-השנה, לפני עשר שנים, נתקבל במערכות בישראל חוזר כתוב במכוון כתיבה מקולקלת. בראש החוזר היתה ידיעה על כך, שההסתדרות הכללית עומדת לעזוב את האינטרנציונל המקצועי, במשך שלושה וחצי חודשים שלאחר מכן הגיעו החוזרים בכל יום. צורך אליהם מכתב, שהדגיש כי הידיעות אינן לפרסום אלא לנסיון. סוכנות חדשות ישראלית בלתי תלויה ניסתה את עצמה.

כתום תקופת הנסיון זכה חיים בלצן (50) המייסד, העורך, המנהל, הכתב והשל-פונאי הראשון, לקבל את חתמת-עמם של חברי-למקצוע במערכות העתונים. היא היתה קטלנית: "זה לא עברית. זה לא ידיעות. למי זה נחורף?"

את הרגע בו כל אדם אחר היה מתאש, בחר בלצן להסתערות התאבדות. הוא הודיע לכל הלועגים כי מעתה והלאה יצטרפו לשלם עבור השורות — אחת לא יקבלוהו.

כך קמה סוכנות החדשות הישראלית הבלתי תלויה, סוכנות עת"ם (עתונות ישראלית מאוגדת). העתונים עוד לעגו קצת, אבל איש לא כפר בחשיבותה של הסוכנות הבלתי-תלויה היחידה, מהולנד ועד אפריקה.

תחילה עבדו ללא תקציב. החליטו כי כל עתון ישלם בדיוק את אותו הסכום, כדי שלא יהיה עתון שמן ועתון רזה. מאחר של-עתונים הקטנים גם לא היה כסף, לא קיבלו שום עתון. בלצן נטל מחברת ועפרון והתחיל בעבודה.

לאט לאט הצטרפו כל העתונים. היו להם טענות שונות. אולם טענה אחת מעולם לא הושמעה על-ידי איש, ועל כך גאות עובדי עת"ם ומנהלם. איש לא טען כי קיימת אפלייה פוליטית במסירת הידיעות. בלצן, המגדיר את עצמו כבלתי מפלגתי עד כדי חולניות, העביר את השקפותיו על 42 כתביו. וידיעות כמו הידיעה הראשונה על ההסתדרות אינן מועברות יותר. "רק עובדות!" קבע השבוע בלצן, כאשר חגג 10 שנים (המשך בעמוד 14)

קבל, יובא בחשבון שלא גורמים כל-ל ליים ללבד קבעו את מיקומם של חקלאי הנגב. הוא יכיר גם בכך, שלצורך בטחונה של תל-אביב, יש הכרח בקיומם של להב ונתלעו, יכנסו זאת לחישובי כוס הקפה ברוח.

על פי "פונקציות הרחחה", תונהג השחאה יחסית של תנאי-החיים בנגב ובספר, עם תנאי-החיים הממוצעים בארץ. בעזרת חישוב מדויק של כמות המים שתיגיע עם קו-הירדן — אם וכאשר תגיע — וידיעה יותר מדויקת של המשקעים, ניתנת לקביעה כדאיותו של כל משק ומשק. את ההפרש בין רמת כדאיותו לבין הממוצע הארצי, יקבל כל משק בצורת מענק ישייר מאוצר המדינה.

בניתים מרימים חקלאי הנגב את ראשם מגבעולי החיטה הגמדיים, וזועקים לשמיים: תן גשם!

כנסים קצוצות

סערת פרשת-לבון הסיחה את תשומת ליבו של האוצר הישראלי מעסק הביש הגדול של המוניטין. בעת אחרת ובמדינה אחרת היה עסק זה מספיק כדי לשים קץ לקריירה של שר החקלאות. אולם פרשת-לבון הסיחה גם את הדעת מעסק ביש חמור עוד יותר: הפרשה המבולבלת של הביצים.

הבילבול החל כאשר התברר השנה לפתע, כי ישראל מייצאת יותר מדי ביצים לח"ל, מעל למיכסה שנקבעה לה על-ידי ממשלת ארצות-הברית בלחץ מדינות השוק האירופאי. מדינות אלה ראו בייצוא הישראלי תחרות בלתי הוגנת, מכיוון שהתרגולות הישראליות נהגו ממספוא וגרעינים אמריקאיים, שהוצעו חינם, והסילו לכן ביצים זולות יותר. הלול הישראלי היה מסוגל לספק הרבה למעלה מהמיכסה של 200 מיליון הביצים שנקבעה.

בשנה האחרונה יצאו 300 מיליון ביצים. המדינות החקלאיות של אירופה יצאו מקל-פתן וממשלת ארצות-הברית הודיעה לממשלת ישראל שהעודף ירד מהמיכסה של השנה הבאה. היה צורך בצימצום דרסטי של לול הישראלי.

בהתאם למסורת המפורסמת של מקדי משרד החקלאות, לא נשמר הדבר בסוד. הלולנים, שרק שנים אחדות קודם ידעו כי הם עושים מעשה חלוצי ועוזרים לכלכלת המדינה על-ידי כל ביצה שהם מפרישים ליצוא, שמעו בחלחלה על תכנית לקיצוץ אכזרי בכנייהם. נודע כי משרד החקלאות יתיר את ההדגרה רק בעונות מסוימות בשנה, יאסור אותה ביתר הזמן.

מפגינים בעד זנגד. השמועות לא סיפרו על שום הגבלה בהיקף ההדגרה, שתורשה תוך פרק הזמן המותר על פי החוק. הלולנים הסתערו על הביצים העזובות במחסנים, גילגלו אותן ישר למדגרות, כדי להוציא משם רבבות חזשות של מטילות.

משרד החקלאות נקט מיד בפעולת עונת-סין. הוא צימצם ללולנים החכמים את ה"מספוא והגרעינים, הורה למועצת הלול להוריצא את ההוראה הרשמית. כאשר חתם יושב-ראש מועצת הלול, אברהם עופר, על ההוראה, לפני כחצי שנה, כבר ידע עופר, סגן המנהל

דיקת יעילות השימוש בתנורים אלו. השימוש בתנורים מתבסס על העובדה שהחומר המאיד בהם (יוניד הכסף) גורם להתגבשות המים בעננים, ולירידתם כטיפות ארצה. ה"שנה נפסקו הניסויים. כנראה שהשירות המיטאורולוגי לא ימשיך לנסותם — לפחות עד סוף הסיכומים הסטטיסטיים.

תרופה לכאב ראש. הבעיות הכלכליות שנוצרו עקב הבצורת דורשות פתרון. הסובסידיות — המשמשות כיום מוצא-מהות כאבראש ולא תרופה ממשית. נוסף על כך קיים איחור מתמיד בתשלום פיצויי הבצורת, והדבר מעמיד את החקלאים באור של מבקשי חסד.

ההצעה שחעלו לאחרונה לכלכנים נועזים נתקלה בהתנגדות החקלאים. ההצעה: להקים קרן ביטוח חקלאית, שכספיה יבואו מכיס החקלאים ומקופת המדינה. קרן כזו צטרף לפצות את החקלאים בשנות בצורת, על חשבון שנות שפע יחסי. אך גוברי המשקים חוששים שהדבר יביא לתשלום גבוה מצידם ולהתחמקות מצד הממשלה. שבצורה זו אף תתחמק מתשלום הסובסידיות.

כנגד הצעות אלה העלו משקי הנגב הצעה משלהם: השחאה מחירי המים באזורם עם אלה שבצפון. אולם גם הצעה זו אינה מוזהה עם הגיון כלכלי. ישנם ארבעה גורמים קובעים בכלכלה חקלאית: קרקע, מים, הון וידים עובדות. ייצור יעיל פירושו — שימוש רב יחסי בגורם הזול. בדרום זול גורם הקרקע ואיך גורם המים. בצפון המצב הפוך: המים זולים והקרקע יקרה.

השחאה מחירי המים תביא לכיבוזם. לא יהיה שום גורם כלכלי שיכתוב למשק כמו יורים, למשל, לא לגדל צמחים נובזנימיים, כמו אפסטה. לשם השחאה: מחיר המים באזור להב, כיום, הוא שבע אגורות למ"ק. באזור עמק הירדן המחיר הוא פחות מאגורה למ"ק.

תן גשם! בשבועות האחרונים הסתמן מוצא, שיכול להתקבל על דעת כולם כפתרון יסודי. זהו, בשפת הכלכלנים, "פונקציות הרחחה החברתית." בחישוב כזה, אם ית-

פונקציות הרווחה החברתית (Social welfare function) מתחשבת בעובדה שרווחתה של זברה תלויה בגורמים שונים, סתם כלכליים סתוירים (הכנסה לאומית וחלוקתה) ומהם בסחוניים וחברתיים. כל הגורמים יחד קובעים רווחה חברתית מסוימת. התבדל בין עקרון הפונקציה לבין סובסידיות רגילות הוא בכך, שהסובסידיות נכנסות לתוך מאזן המחירים ומשפיעות על רוחצו או הפ"סיו של החקלאי רק במידה קטנה ביותר. התשלומים מחישובי הפונקציה צריכים להגיע ישירות לידי החקלאי ולקבוע את רמת חייו ורווחתו.

שר החקלאות דיין עוד עסקיביש